

הגירה תיירותית

מבט על ישראלים החיים בתאילנד

מילות מפתח: הגירה תיירותית, ניידות פריבילגית, הגירת אורח חיים, תפוצות ישראליות חדשות, המבט התיירותי, חליפין גיאוגרפי.

תקציר

בשנים האחרונות חלה נהירה של ישראלים למדינות הדרום הגלובלי, ובראשן תאילנד. מחקר זה בוחן את התופעה ומציע את המושג הגירה תיירותית כמסגרת להבנתה. ניתוח פרשני של 28 ראיונות עומק עם ישראלים החיים בתאילנד מצביע על רצון לשפר את איכות החיים, להתרחק מן המציאות הפוליטית, החברתית והכלכלית בישראל ולאמץ אורח חיים רגוע ומאוזן, המשלב חוויית ניידות עם תחושת ביטחון קהילתית. הממצאים מראים שהישראלים בתאילנד ממסגרים את המעבר במונחים זמניים של מסע והרפתקה, המאפשרים התפתחות אישית בתוך תפאורת "גן עדן" תאילנדית, המובנית כמרחב של פשטות ואוטנטיות. תרומתו המרכזית של המחקר היא בחשיפת האופן שבו מושגים גלובליים של ניידות פריבילגית מקבלים ביטוי מקומי המעוגן בדנ"א הישראלי. הממצאים מראים כי המעבר הוא גרסה בוגרת של מודל הטיול הגדול, שבו המהגרים פועלים כמתנחלים המבקשים להשיג פיסת אדמה וביטחון קיומי שאינם בהישג ידם בישראל. הקהילה הישראלית – המכונה לעתים קיבוץ או קולוניה – משמשת בועה טרנס-לאומית המשעתקת היררכיות חברתיות ויחסי כוח המוכרים מן החברה הישראלית. המחקר מעמיק

בשימוש במושג המבט התיירותי ובמנגנוני חליפין גיאוגרפי (geoarbitrage), המאפשרים למהגרים לקיים אורח חיים מערבי מובחן, ובתוך כך להציב גבולות סימבוליים ואדנותיים מול האוכלוסייה המקומית. זאת ועוד, המחקר מתכתב עם פרדיגמת הניידות, שלפיה תיירות והגירה הן חלק מרצף רחב של צורות ניידות, והוא מראה כי חוויית הזרות אינה נתפסת כקושי, אלא כמשאב של איכות חיים. לבסוף, המאמר דן בתופעה בהקשר האקטואלי של משבר השבעה באוקטובר וטוען כי תאילנד הפכה לחלופה אמיתית לחיים ישראלים מחוץ לישראל, והארעיות עצמה הופכת בה למשאב פריבילגי של חופש ובחירה.

”אחד עבר לתאילנד ברפורמה, שניים בקורונה, שלוש הודיעו תאילנד עכשיו. ההוא כמו תקלית שבור ממלמל במרמור, המצב המצב המצב”
(מתוך השיר ”מפרש לבן”, ג’ימבו ג’יי, 2025).

הקדמה

החברה הישראלית חווה בשנים האחרונות משבר מתמשך, המעורר תהיות בקרב רבים באשר להמשך חייהם בארץ. התבוננות בדפוסי ההגירה של הישראלים ממחישה את עומק המשבר וחושפת מגמה של גידול במספר היוצאים לטווח ארוך.¹ המגמה החלה בשנת 2022 עם כ-46,000 עוזבים, נמשכה בשנת 2023 עם כ-55,000, זינקה לכ-83,000 בשנת 2024 והגיעה ל-69,000 בשנת 2025 עם שיא בחלקם של ילידי הארץ מכלל העוזבים (כהן־קסטרו, 2026). בעיני רבים, תחושת הביטחון הפיזי והכלכלי התערערה, השייכות נשחקה, והאמון במדינה התפורר. בתוך הדיון הציבורי אפשר לשמוע גם הדי ביקורת על המהגרים, אך המציאות היא שההגירה מישראל חדלה להיות תופעה שולית או תופעה המתויגת באופן שלילי, כפי שהייתה בעבר (“יורדים”, “נפולת של נמושות”). אדרבה, ההגירה הפכה לבחירה רווחת בקרב קבוצה חברתית מסוימת ורחבה יחסית, והיא משקפת שבר עמוק במערכת היחסים בין המדינה לאזרחיה. עם זאת,

1 על פי הגדרות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שהשתנו בשנת 2022, “יוצא לטווח ארוך הוא ישראלי ששהה בחו”ל לפחות 275 ימים במהלך שנה ממועד היציאה הקובעת, מהם 90 הימים הראשונים ברציפות”.

האמביוולנטיות סביב עזיבת הארץ, שרווחה מהקמת המדינה, לא נעלמה לחלוטין. רבים מן הישראלים בוחרים באפשרות של הפוגה ארוכה – שנים אחדות – משגרת החיים בישראל כתחליף למעבר קבע או שהם ממסגרים כך את המעבר גם כשהוא הופך לקבוע. מחקר זה עוסק בתופעת ההפוגה הארוכה ומתמקד במעבר של ישראלים לתאילנד.

אמנם איסוף הנתונים למחקר הסתיים בספטמבר 2023, ערב המתקפה הרצחנית של חמאס, אך שיח תקשורתי ענף, הן בתקשורת הישראלית הן ברשתות החברתיות, מלמד שממצאי המחקר מקבלים משנה תוקף מאז השבעה באוקטובר 2023. מעבר הישראלים לתאילנד מתואר במאמר כתגובה לקשיי החיים בישראל ולהרגשת ניכור גוברת באשר לכיוון הפוליטי והחברתי שהמדינה הולכת בו. מציאות זו התקיימה גם לפני השבעה באוקטובר, אך היא התעצמה מאז, והדבר הוביל לנהירה ישראלית נוספת לתאילנד (וליעדים נוספים) כפתרון זמני או קבוע. לצד גורמי הדחיפה הללו המאמר בוחן גם את גורמי המשיכה לתאילנד, בכלל זה תפקידן של הקהילות הישראליות שהתפתחו בה. הוא מציג לבחון מקרוב את אחת הקהילות החדשות של התפוצה הישראלית ומאפשר להתבונן בתופעה חדשה יחסית של פריצת מסלולי ההגירה המסורתיים של ישראלים לצפון אמריקה ולמערב אירופה.

תאילנד היא מדינה בדרום הגלובלי המוגדרת על ידי האו"ם כמדינה מתפתחת (UNCTAD, 2025). ארגון התיירות העולמי (UNWTO, 2025) מדרג אותה בקבועות כיעד מוביל, ובשנים האחרונות היא אף הייתה ליעד הגירה מבוקש בקרב ישראלים. קהילות מהגרים ישראליות פזורות ברחבי תאילנד, בקופנגן, הנחשבת לגדולה בהן, בקוסמוי, בפוקט, בצ'יאנג מאי ועוד. על אף היעדר נתונים רשמיים באשר לממדי ההגירה, הערכות עדכניות לשנת 2025 מצביעות על כ-500–600 משפחות ישראליות המתגוררות בקופנגן בלבד, מתוך אוכלוסייה כוללת של כ-12,000 תושבים (הנתונים מתבססים על מקורות עיתונאיים שונים). הקהילות הנוספות מונות גם הן מאות בני אדם או יותר. קהילות אלו ממוקמות על פי רוב באזורי תיירות ומציעות שירותי פנאי מערביים ותשתיות מפותחות, הכוללות בין השאר מערכות פרטיות של חינוך ורפואה. נוסף על כך, פועלים בהן שירותים ייחודיים לישראלים הניתנים בעברית, כגון מסעדות, מוסדות חינוך ופנאי, אירועים וחיי חברה.

מעבר ישראלים לתאילנד הוא חלק ממגמה עולמית רחבה של ניידות פריבילגית, המכונה הגירת אורח חיים (lifestyle migration): ניידות מרחבית של אנשים אמידים יחסית בכל הגילים, העוברים באופן חלקי או מלא למקומות המציעים פוטנציאל לאיכות חיים טובה יותר (Benson and O'Reilly, 2009). תאילנד, הנתפסת בעיניים מערביות כיעד זול

המאפשר חיים נוחים במעטפת מערבית, לצד דימויים תרבותיים של אותנטיות, רוחניות ואקזוטיזם, היא אפוא יעד אטרקטיבי למהגרים אלו (Botterill, 2016; Scuzzarello, 2021). מחקרים על הגירת אורח חיים מצביעים על כך שרבים מן המהגרים הם בני מעמד הביניים, הנמצאים בשלב החיים שלאחר סיום חובותיהם המשפחתיות והמקצועיות (בני 50–70) ומבקשים לשפר את איכות חייהם בתקופה זו (Botterill, 2016; Scuzzarello, 2021). לצידם קיימות גם קבוצות צעירות יותר, נוודים חדשים ובוהמינים בני 20–40, לרוב ללא ילדים, המבקשות לנהל אורח חיים ניד, יצירתי ואלטרנטיבי לנומיות החברתיות במולדתן (Benson and O'Reilly, 2009; Williams and McIntyre, 2012; Cohen et al., 2015; Korpela, 2020).

בהקשר הישראלי מתגלה תמונה מעט שונה: נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בנוגע ליוצאים בשנת 2024 (כהן־קסטרו, 2026) מצביעים על כך שהמהגרים הישראלים העכשוויים הם צעירים יותר (גיל חציוני 31.9), ורובם תושבי מרכז הארץ (51.4%) נתונים בנוגע ליוצאים בשנת 2023 מעידים על כך שהם גם בעלי השכלה גבוהה יחסית (53.7% מעל 13 שנות לימוד; ארץ, 2025). דפוסים דומים מרכיבים גם את המדגם במחקר זה, שרובו הוא משפחות צעירות ממעמד הביניים עם הורים בשנות השלושים והארבעים לחייהם. מעבר ישראלים לתאילנד משקף אפוא דפוס רחב יותר של ניידות פריבילגית, אך הוא נושא גם מאפיינים ייחודיים, המתבטאים ברצונן של משפחות צעירות לעזוב את המציאות החברתית, הכלכלית, הפוליטית והביטחונית המורכבת בישראל.

ניתוח פרשני של 28 ראיונות עומק מובנים למחצה עם ישראלים בתאילנד מלמד על רצונם לשפר את איכות חייהם ולהתרחק מן המציאות בישראל, ובתוך כך לצבור חוויות חדשות ולנהל אורח חיים רגוע ומאוזן. הממצאים מצביעים על כך שהישראלים בתאילנד מעדיפים למסגר את חייהם מחוץ לישראל במונחים של ארעיות ושל תירות ממושכת. אם כן, הטענה המרכזית במאמר היא שההגירה של ישראלים לתאילנד בשנים האחרונות ממחישה מצב ביניים שאנו מכנות הגירה תיירותית – מציאות כלאיים שממדים של תירות והגירה נשזרים בה זה בזה, והחיים בה נחווים כפרקטיקות של שהייה ותנועה המתרחשות בעת ובעונה אחת ויוצרות זהות ניידת וגמישה.

במישור התיאורטי, המחקר מתכתב עם פרדיגמת הניידות (mobilities paradigm), המדגישה את הניידות כתופעה מרכזית בחברה המודרנית (Cresswell, 2006; Hannam et al., 2006; Adey, 2017). לפי פרדיגמה זו, תירות והגירה אינן נתפסות כקטגוריות נפרדות, אלא חלק מרצף ניידות רחב. החיים החדשים של הישראלים בתאילנד ממחישים טשטוש

גבולות בין הזמני לקבוע, בין הזר למקומי. הניתוח המוצע נשען על המשגות מוכרות בסוציולוגיה, כגון הזר של גאורג זימל [1908] (Simmel, 1950) והאדם השולי של רוברט פארק (Park, 1928), וגם על מושגי ליבה במחקר התיירות, כגון אותנטיות (Wang, 1999), בועה סביבתית (Cohen, 1972) והמבט התיירותי (Urry, 1990).

סקירת ספרות

הגירת אורח חיים וניידות פריבילגית

הגירת אורח חיים מתארת את בחירתם של אנשים אמידים יחסית לעבור למדינות אחרות, באופן חלקי או מלא, מתוך חתירה לשיפור איכות החיים ולהגשמה עצמית (Benson and O'Reilly, 2009). זו אחת הצורות הבולטות הממחישות את טשטוש הגבולות בין תיירות להגירה (Cohen et al., 2015). בנסון ואוריילי (Benson and O'Reilly, 2009) מגדירות הגירה זו כנתיב לחיים טובים יותר, ולעתים אף כבריחה אל "החיים הטובים", ולא הגירה מתוך הכרח מידי, כלכלי או קיומי. עם זאת, מדובר במושג תלוי הקשר, המעוצב ברמות משתנות של בחירה ואילוץ (Benson, 2014; Hayes, 2021). מהגרי אורח חיים משתמשים בהון הכלכלי והתרבותי שצברו כדי להסתגל לסביבה החדשה, ויתרונותיהם המבניים מעצבים לא רק את חוויית המעבר, אלא גם את עצם הרצון והיכולת לנוע (Croucher, 2012; Benson, 2014; Salazar, 2014). כפי שציין הייז (Hayes, 2021), מהגרים אלו נוטים לתפוס את בחירותיהם כהישג אישי אוטונומי ולהצניע את הכוחות המבניים והפריבילגיות הגלובליות המאפשרים אותן.

הייז (Hayes, 2014; 2018; 2021) הצביע על כך שדפוסי הגירה אלו נטועים במבנים כלכליים של אי־שוויון גלובלי. בהקשר זה, המושג חליפין גיאוגרפי (geoarbitrage) מתאר את יכולתם של מהגרים, לרוב ממדינות הצפון הגלובלי, למנף הכנסות, חסכוניות או כישורים מקצועיים במדינות הדרום הגלובלי, באופן המאפשר שיפור ניכר בכוח הקנייה ובאיכות החיים לעומת האפשרויות העומדות בפניהם במדינות המוצא. הגירת אורח חיים ממחישה אפוא כיצד אי־שוויון גלובלי מעצב הזדמנויות ומסלולי ניידות (Hayes and Pérez-Gañán, 2017).

טשטוש גבולות והמבט התיירותי

טשטוש הגבולות בין תיירות להגירה מתבטא לא רק במניעים האישיים והכלכליים, אלא גם באופני העיצוב ההדדי של מרחבים תיירותיים ותפיסות מרחביות של מהגרים. מולר הראה כיצד פרקטיקות תיירותיות עשויות לעצב דפוסי הגירה (Müller, 2021). לדבריו, יעדים תיירותיים מתגלים בביקור זמני כמקומות היכולים לספק את התנאים ההולמים את אורח החיים המבוקש ויכולים להפוך בהמשך למקומות מגורים ארוכי טווח. לדמיון התיירותי, מושג שטבעו סלזר וגרברן (Salazar and Graburn, 2014), יש משמעות מכרעת בתהליך זה – שלר הראתה כיצד יעדים טרופיים בדרום הגלובלי ממוסגרים דרך עדשה מערבית כ"גן עדן" אקזוטי ואותנטי (Sheller, 2003).

הבניה סימבולית זו נשענת על המבט התיירותי (the tourist gaze) של יורי (Urry, 1990), המשמש מנגנון חברתי מובנה של ראייה, שליטה וצריכה סימבולית של האחר. מושג זה מחדד כי המבט אינו פעולה ניטרלית, אלא פעולה המייצרת הפרדה היררכית בין הצופה המערבי לצופה המקומי, הממוסגר כאובייקט לצריכה חזותית ותרבותית. המבט התיירותי ממחיש את רעיון האותנטיות המובנית של ואנג (Wang, 1999), שלפיו האותנטיות אינה מציאות אובייקטיבית, אלא תוצאת נקודת מבטו של התייר, המושפעת מציפיות, מאמונות ומהבניות חברתיות.

הבניה סימבולית זו גם מסייעת ליצור חיבור רגשי ליעדים, כפי שמבהיר מושג הזיקה למקום (place affinity) של ויליאמס ומקינטייר (Williams and McIntyre, 2012). לפי גישה זו, אנשים ניידים מפתחים עם השנים קשרים רגשיים וחברתיים עם מקומות, המשקפים את ערכיהם ואת דימוי העצמי, כגון טבע, קהילה או אותנטיות. במובן זה, המקום הופך לאבן יסוד בתהליך של בניית זהות אישית.

זהות, ארעיות ו"בועות" של ניידות

החיפוש אחר זהות באמצעות תנועה כבר נדון בראשית המחקר הסוציולוגי של התיירות וההגירה. מקאנל ראה בתיירות פעילות של חיפוש אחר אותנטיות וזהות וטען כי תיירים מעוניינים בקשר עמוק הן עם תרבויות אחרות הן עם עצמם (MacCannell, 1976). ברונר הראה כי חוויות תיירותיות משמשות חומרי גלם לנרטיבים אישיים וקולקטיביים, ואנשים

מעצבים באמצעותן את זהותם (Bruner, 1991). מושג האוטנטיביות הקיומית, שהמשיג וואנג (Wang, 1999) בהקשר התיירותי, מדגיש אף הוא את הניידות כמרחב לעיצוב העצמי. באומן הציב את המושג בתוך המסגרת של המודרניות הנזילה, שבה זהויות מתהוות ומתפרקות באופן רציף והתנועה היא כלי מרכזי להתחדשות אישית (Bauman, 2000). טענות אלו תקפות גם להגירת אורח חיים, שהחיפוש אחר חופש ומשמעות מתבטא בה בשאיפה לעיצוב מחדש של הזהות ולחיבור עצמי עמוק. אפשר אפוא לומר שהמהגרים אינם מסתפקים בשיפור רמת החיים, אלא רואים במעבר הזדמנות לבניית חיים מלאי משמעות ולחיבור פנימי (Benson and O'Reilly, 2009; Cohen et al., 2015; Korpela, 2020).

תהליכי חיפוש הזהות משתלבים בדיון סוציולוגי על מצבי קיום זמניים. סיו טבע את המושג שוהה ארעי (sojourner), המתאר יחידים השוהים ביעד מסוים לאורך זמן, אך תופסים את שהותם כזמנית ואינם מבקשים להיטמע באותו יעד (Siu, 1952). מושג זה נשען על דמות הזר של זימל (Simmel, 1950 [1908]) המקיים קשרי גומלין עם החברה המארחת בלי לשאוף להשתלבות מלאה בה ומתוך שמירה על חירותו לבוא וללכת כרצונו. המושג מבוסס גם על דמות האדם השולי של פארק (Park, 1928), הרואה את הזר כמי ששוואף להשתלב בסביבתו, אך נותר מודר הן מן החברה שיצא ממנה הן מן החברה שהגיע אליה, ולכן הוא חווה קונפליקט בין העולמות. אוריאלי הרחיב זאת למושג שוהה ארעי קבוע (permanent sojourner): מהגרים המנהלים את חייהם ביעד שנים רבות, אך משמרים את תפיסת הזמניות כמרכיב מוצהר בזהותם (Uriely, 1994). תפיסה זו מתכתבת עם הספרות על הגירה טרנס-לאומית (Basch et al., 1993), המדגישה כי מהגרים שומרים על קשרים רציפים ועל זרימה מתמדת של זהויות בין שתי הזירות.

כדי לקיים חיי יום-יום בטוחים במרחב הזר נוטים המהגרים להתכנס ב"בועות" מגוננות, המאפשרות שגרה מוכרת לצד הצבת גבולות כלפי החברה המארחת. צבן הציעה את המונח בועות טרנס-לאומיות, המדגיש כיצד קבוצות מהגרים יוצרות שגרה המאפשרת התנהלות יום-יומית נוחה ומקנה תחושת ביטחון, אך מגבילה השתלבות מלאה (Zaban, 2015). דפוס זה מקביל לבועה הסביבתית המוכרת ממחקר התיירות (Cohen, 1972), המתייחסת לתיירים השוהים בסביבה של מלונות, מאכלים ושירותים מוכרים, המאפשרת להם לחוות חוויית חידוש בתוך מסגרת בטוחה. קורפלה הראתה כי גם מהגרי אורח חיים בוהמינים בהודו, המבקשים לעצמם סגנון חיים אלטרנטיבי, נוטים להתכנס בקהילות מערביות סגורות למחצה (Korpela, 2020). כך, החופש הטמון בחיים האלטרנטיביים

מתקיים בזכות פריבילגיות כלכליות וגלובליות שמספקים הדרכונים המערביים, אפשרויות תעסוקה מרחוק, שירותים מערביים וחיי קהילה המקנים תחושה של שייכות וביטחון. החיפוש אחר חופש לצד הישענות על מסגרות מגוננות מגולם גם במושג קונטרול-דה-קונטרול של אוריאל ובלחסן (Uriely and Belhassen, 2006): התרת רסן המתקיימת בתוך גבולות המבטיחים שליטה וביטחון. אם כך, המרד בנורמות של מדינת המוצא מתבטא בעיקר ברמה הסמלית של השיח והזהות, בשעה שהפרקטיקות היום-יומיות נותרות בתוך אזור הנוחות המערבי.

שיטת המחקר

המחקר מתבסס על ניתוח פרשני של 28 ראיונות עומק מובנים למחצה עם ישראלים המתגוררים בתאילנד, שתכננו לשהות בה שנה אחת לפחות. הראיונות נערכו בזום בין פברואר לספטמבר 2023. המשתתפים גויסו בשילוב של פנייה לקבוצות פייסבוק סגורות לישראלים בתאילנד ושימוש בקשרים אישיים. אף שגיוס דרך מדיה חברתית נוטה לייצג אוכלוסייה בעלת זיקה קהילתית פעילה, השילוב של פנייה למעגלים רחבים של מכרים אפשר לנו להגיע למנעד רחב של מרואיינים, בכלל זה אנשים המנהלים אורח חיים עצמאי ומקיימים קשרים רופפים בלבד עם הקהילה הישראלית.

המדגם כלל 18 נשים ו-10 גברים יהודים-ישראלים בני 23–72, רובם (20 מתוך 28) בני 30–40. ל-20 מן המשתתפים יש ילדים. 15 נשואים, 5 גרושים ו-8 רווקים. הם חיו בתאילנד כמשפחות (14), כיחידים (10) או כזוגות (4). רובם הגיעו ממרכז הארץ (19), בעיקר מגוש דן, ואילו אחרים הגיעו מאזור הצפון (7) והדרום (2). המרואיינים התגוררו בפריסה גיאוגרפית רחבה בתאילנד: קופנגן (14), צ'יאנג מאי (4), בנגקוק (3), פוקט (3), קוסמוי (2), פאי (1) ופאטאיה (1). הגעתם לתאילנד התפרסה על פני כמעט עשור (2014–2023). מבחינה תעסוקתית, 15 עבדו מרחוק, 6 ניהלו עסקים מקומיים או הועסקו בהם, ו-7 היו פנסיונרים או לא עבדו. תחומי התעסוקה כללו עסקים מקומיים הפונים לקהל זר (מסעדות, תיירות, טיפול), לצד עבודה מרחוק בהייטק, טיפול, שיווק, שירות לקוחות, הוראה, ייעוץ משפטי, פיננסים ועמותות. רוב המשתתפים השתייכו למעמד הביניים, אך הציגו רמות שונות של ביטחון כלכלי – מבעלי הכנסות יציבות (שכירות פנסיה, משרות מכניסות) ועד בעלי אמצעים מוגבלים.

לצורך איסוף הנתונים נעשה שימוש במדריך לריאיון מובנה למחצה שכלל שאלות מגוונות, כגון המוטיבציות לעזוב את ישראל, המוטיבציות להתמקם בתאילנד, חוויות פנאי ותיירות, מפגשים תרבותיים, קהילה וזהות, תוכניות לעתיד, תעסוקה ואיזון בין עבודה לחיים. הראיונות נמשכו שעה עד שעתיים והתנהלו כשיחה פתוחה שאפשרה למרואיינים להביע בחופשיות את חוויותיהם ואת תובנותיהם. כל הראיונות הוקלטו בהסכמת המשתתפים ותומללו במלואם.

ניתוח הנתונים התבסס על ניתוח תמטי רפלקסיבי (reflexive thematic analysis) לפי גישתן של בראון וקלארק (Braun and Clarke, 2006; 2021). גישה זו מאפשרת זיהוי שיטתי של תמות ודפוסי משמעות בתוך הנתונים, מתוך הכרה בתפקידן הפעיל של החוקרות ביצירת הפרשנות. הניתוח כלל קידוד פתוח של התמלולים, מיון הקודים לקטגוריות וגיבוש תמות מרכזיות שנבחנו לאור הספרות התיאורטית על הגירת אורח חיים וניידות פריבילגית. שתי החוקרות ניתחו את הממצאים בעת איסוף הנתונים וגם לאחריו כדי להבטיח את מהימנותם ואת פרשנותם המוסכמת.

לפי הגישה הפרשנית־האיכותנית, אנו מכירות בהשפעתו של הרקע האישי והמקצועי שלנו על תהליך המחקר ועל פרשנות הנתונים. שתינו נשים יהודיות־ישראליות בשנות הארבעים לחיינו, הגרות ועובדות בישראל; האחת סוציולוגית המתמחה בחקר הגירה פריבילגית, והאחרת חוקרת תיירות. זהותנו כמקורבות (insiders) מבחינה תרבותית ולאומית אפשרה דיאלוג פתוח וזיהוי רמזים סמויים בנוגע לחברה הישראלית, ואילו היותנו חיצוניות (outsiders) לחוויית המגורים בתאילנד – ביקרנו בה כתיירות בסמוך לתקופת המחקר – סיפקה את המרחק הביקורתי הנדרש ואת ההיכרות הבלתי אמצעית עם המרחב של המרואיינים. המעמד החברתי־כלכלי המשותף יצר יחסי כוח של שווות בין שווים, שהקלו עלינו לחשוף עמדות רגישות, דוגמת עליונות כלכלית או אמביוולנטיות כלפי ישראל. לבסוף, עיתוי המחקר – בשיאו של המשבר הפוליטי בישראל בשנת 2023 – יצר מטען רגשי משותף שהעמיק את הבנתם של גורמי הדחיפה שתיארו המרואיינים.

המחקר קיבל את אישורה של ועדת האתיקה של המוסד שאנו מועסקות בו. מתוך מודעות לרגישות ההקשר המחקרי בקהילות קטנות הקפדנו לשמור על עילום שם של המשתתפים וטשטשו פרטים מזהים. כמו כן, נשמרה סודיות המידע שנמסר.

הממצאים

פרק זה מציג את נרטיב ההגירה התיירותית של ישראלים בתאילנד, כפי שהוא משתקף בראיונות. הממצאים מדגימים כיצד המרואיינים מעצבים זהות ניידת במרחב שבין הגירה לתיירות, מתוך הישענות על פריבילגיה כלכלית ומבנים קהילתיים מוכרים.

מסע להתפתחות אישית

רוב המרואיינים תפסו את המעבר לתאילנד כמסע זמני וחוויתי כחלק מתהליך אישי או משפחתי. דימוי המסע חזר שוב ושוב בראיונות כביטוי מרכזי למיקום חוויית חייהם של המרואיינים בתאילנד על הרצף שבין הגירה לתיירות. השימוש בדימוי זה מדגים חשיבה נרטיבית (Bruner, 1991) המבנה זהות ומקנה משמעות לחוויות דרך סיפורן לאחרים ולעצמנו. דימוי המסע מהדהד את הטיוול הגדול שלאחר הצבא, המשמש אבן יסוד בזהות הישראלית (Noy and Cohen, 2005). השהות בתאילנד נתפסת כגרסה בוגרת של אותו טיוול, המאפשרת יציאה מן התלם הישראלי התובעני. כפי שמציגה המרואיינת (בת 38, בקופנגן מ'2022, נשואה ואם לילדים, עובדת מרחוק בטיפול):

אנחנו נמצאים במסע, משהו בזהות האישית והזוגית שלנו מתחזק. עשינו פה תהליכי עומק של קבלה עצמית ושל אהבה. מרגיש שהמסע הזה שיצאנו אליו הוא בשבילנו. אנחנו בוחרים בעצמנו.

המסע הוא גם חיפוש אחר האני־העצמי והתרחקות מהגדרות לאומיות או ממסדיות, כפי שמתארת המרואיינת (בת 45, בקופנגן מ'2020, אם יחידנית, פנסיונרית):

במובן מסוים אני במסע פנימה, להגיע לשורש שלי. להתחבר למי שאני ולהתחבר לאני העצמי, לבן אדם שאני. לא ללאום שאני, לא לדת שאני, לא לגיאוגרפיה שלי. לעצמי. זאת הטרנספורמציה שאני עוברת פה בתאילנד.

כמו תרמילאים צעירים, המרואיינים תופסים את המעבר כהרפתקה הדורשת אומץ. כפי שמציין המרואיין (בן 38, בקופנגן מ'2021, גרוש וחי בתאילנד לבד, עובד מרחוק בייעוץ משפטי):

אין ספק שזה העשיר אותי וזה זימן לי הרבה הרפתקאות ולימד אותי הרבה דברים. בעיניי, זה בעיקר עניין של אומץ. אני חושב שהרבה אנשים טיילו במזרח וחלפה בראשם המחשבה שיכול להיות מגניב אם הייתי בא לפה להרבה זמן, אבל הרוב לא מעיזים.

דימויי המסע וההרפתקה משקפים עמדה נרטיבית הממסגרת את החיים בתאילנד כיציאה מן המסלול השגרתי לעבר פרויקט של המצאה עצמית. תאילנד משמשת בעיקר תפאורה לתהליכים אישיים ומשפחתיים של התפתחות, המאפשרים למרואיינים להשתחרר מהגדרות מחייבות ולחיות במרחב של התבוננות ובחירה בתוך מציאות זמנית.

איי תאילנד כגן עדן: המבט התיירותי ויחסי כוח

איי תאילנד, שמרבית המרואיינים מתגוררים בהם, מתוארים כתפאורה מושלמת לחיפוש עצמי ולהתפתחות אישית. רבים השתמשו במונח גן עדן, דימוי המהדהד את תפיסת גן העדן השולי של אריק כהן (Cohen, 1982) – הכמיהה המערבית למרחבים בתוליים, אותנטיים ולא ממוסחרים. דבריה של המרואיינת (בת 42, בקופנגן מ-2018, נשואה ואם לילד, עובדת מרחוק בשירות לקוחות) ממחישים זאת:

מבחינתי זה גן עדן, אני חיה בתוך גלויה אין-סופית, באווירת חופשה, אנשים שמחים ויש פה המון-המון טבע. אני מרגישה כאילו אני בממד אחר – מין בועה כזאת של האפשרות לחיות בטבע פראי, בבית משלי במקום רגוע ושלו. מושלם.

תפיסת גן העדן נשענת גם על המבט התיירותי, הממסגר את המרחב ואת האוכלוסייה המקומית כאובייקטים לצריכה חזותית ורגשית. האיים נתפסים כגן עדן – לא במובן היוקרתי, אלא כמקום בתולי ולא ממוסחר, המאפשר חיים פשוטים ורגועים. פשטות זו, והרומנטיזציה שלה, בולטות בתיאורי הישראלים החיים באיים, כפי שמספר המרואיין (בן 39, בקופנגן מ-2021, נשוי ואב לילדים, עובד מרחוק בהייטק ובעל עסק באי):

החיים של התאילנדים מאוד פשוטים. למשל, אין פה אלמנטים של אסתטיקה. רוב התאילנדים גרים בצריפים רעועים, וזה לא רק בגלל שאין להם כסף. זה מה שהם אוהבים ומכירים, הם לא רוצים לשנות את חייהם, לא משנה כמה כסף תציע להם.

זה עניין של הסתכלות. בקורונה למשל זה היה מאוד בולט: אוקיי – אז אין כסף, אז הולכים לדוג דגים. אנחנו התחרפנו, אנשים איבדו את העבודות, לא ידעו מה לעשות, לא ידעו איך להביא אוכל הביתה. הם קופצים פה רגע לחוף עם החכה שלהם, מביאים דג הביתה וזהו – החיים ממשיכים.

עם זאת, המודעות לפשטות איננה מלווה ברצון לחיות כמו התאילנדים "המסכנים", כפי שמגדירה אותם המרואיינת (בת 34, בקופנגן מ־2023, נשואה ואם לילדים, לא עובדת):

יש פה אוכלוסייה מאוד־מאוד חלשה, ואנשים שבסופו של דבר די מסכנים. אנשים גרים בבתיים בגודל של שני מטר על ארבעה מטר, בלי דלת, עם מין גג רעוע.

הפשטות, במושגי הישראלים, נתפסת אחרת לחלוטין. בעיניהם, הפשטות היא תחושת החופש המאפיינת את המגורים בתאילנד, כפי שמספרת המרואיינת (בת 50, בפקט מ־2023, אם יחידנית לילד שחיה בתאילנד לבד, עובדת בעסק מקומי):

האווירה של הפשטות, של ללכת בכפכפים, שורט, חולצה, כמעט ולא יוצא לי להתלבש אחרת, גם לעבודה אני הולכת עם כפכפים. הווייב הזה, שכולם מחייכים אליך כל היום, והים! אני גרה במרחק הליכה מהים, הכול פשוט וקל.

אם כן, המבט התיירותי יוצר הפרדה היררכית: המרואיינים צורכים פשטות כבחירה סגנונית (ללכת בכפכפים לעבודה), אך תופסים את המקומיים כמי שחיים בעוני קיומי. הם אינם מקנאים בעוני הזה, אך רואים בו חלק מן התפאורה האותנטית.

תאילנד בין מזרח למערב: שימור הבועה הפריבילגית

האזורים בתאילנד שהישראלים בוחרים לגור בהם הם ברובם אזורי תירות, המספקים שירותי פנאי לתיירים ולמערביים, כפי שתיאר המרואיין (בן 38, בקופנגן מ־2021, גרוש וחי בתאילנד לבד, עובד מרחוק בייעוץ משפטי):

מתוך כל המדינות שהייתי בהן במזרח הרחוק, תאילנד הרגישה לי מקום שיתאים לי לחיות בו לאורך זמן. בניגוד להודו, תאילנד מציעה יותר שירותים מודרניים, יותר

היגינה, יותר פינוק. כמובן לא בכל תאילנד, באזורים התיירותיים נקרא לזה. המגוון של הדברים שאפשר לעשות פה זה לא כמו עיר תאילנדית רגילה, שגם אם יש בה פינה של מערביים, אז כאילו בסדר, יש לך בר לשחק סנוקר או משהו כזה. פה יש המון דברים שאתה יכול לעשות.

חיי היום-יום ותרבות הצריכה של הישראלים בתאילנד מתנהלים ברובם במרחבים נפרדים מן האוכלוסייה המקומית. מרחבים אלו משמרים אורח חיים מערבי וממחישים את מושג הבועה הטרנס-לאומית ואת רעיון הבועה הסביבתית, שנוצרת בהן תחושה של ביטחון ומוכרות בד בבד עם שמירה על גבולות סימבוליים ברורים מול החברה התאילנדית. ביטוי מרכזי לכך נמצא בשכונות המגורים, המאופיינות בבנייה מודרנית ולעתים אף ראוותנית, המשקפת אמות מידה מערביות. כפי שתיארה המרואיינת (בת 72, בקופנגן מ-2017, גרושה ואם, חיה בתאילנד לבד, קואצ'רית):

בונים פה עכשיו בלי סוף בתים. המערביים בונים, לא התאילנדים. התאילנדים בונים, הם בונים בונגלו קטן של חדר שינה, מקלחת, סלון, לפעמים מטבח. פתאום ראוותנות של בתים. פתאום יש וילות ענק עם בריכות שחייה ושכונות מערביות לגמרי.

ההיבדלות אינה מתמצה במרחב המגורים בלבד, אלא ניכרת גם בחינוך ובבריאות. המרואיינת (בת 45, בקופנגן מ-2022, נשואה ואם לילדים, עוסקת בסדנאות מרחוק) מספרת על מערכת החינוך באי:

הישראלים לא לומדים עם התאילנדים. זה ממש שונה פה בתי הספר התאילנדיים והבין-לאומיים. יש באי לפחות שלושה בתי ספר בין-לאומיים בגישות שונות, לאחד מהם אפילו אפשר לקרוא בית ספר ישראלי – 80%-90% מהילדים שם הם ישראלים.

על צריכת שירותי רפואה מערביים מספרת המרואיינת (בת 42, בפקט מ-2022, נשואה ואם לילדים, לא עובדת):

יש פה אחלה רפואה. יש פה בית חולים פרטי שלשם כל הישראלים הולכים, ויש רופאים בין-לאומיים והכול מערבי.

ההתייחסות לתאילנד כמדינה מתאימה למערביים חזרה שוב ושוב בראיונות וחשפה כיצד הפריבילגיה הכלכלית היא המאפשרת חיים מערביים כאלה, כפי שהסבירה מרואיינת (בת 39, בצ'יאנג מאי מ־2020, נשואה ואם לילדים, לא עובדת):

תאילנד היא לא מדינת עולם שלישי כמו שחושבים. היא מדינה הרבה יותר מפותחת ומתקדמת. רק בצ'יאנג מאי יש למעלה מעשרים בתי ספר בין־לאומיים ויש פה מלא חוגים, מודעות לתזונה נכונה, לחינוך גופני, לכושר, לאורח חיים רגוע. אנחנו גרים בבתים פרטיים עם גינות בקהילות מגודרות, זה ממש לא מה שחושבים.

עם זאת, חלק מן הישראלים מודעים היטב לכך שהם חיים אולי ביקום מקביל, כפי שמספר המרואיין (בן 34, בקוסמוי מ־2023, חי בזוגיות, עובד בהייטק מרחוק):

צריך להבין, זה תאילנד פה, לא אירופה. פה אזור מקומי זה תשכח מציביליזציה, אתה רחוק מהכול, לא תמיד יש מים זורמים, לא תמיד יש חשמל. זה קצת יותר בעייתית לחיות ככה.

האתגרים הכרוכים בחיים במדינה כמו תאילנד, צצים בדרך כלל בעת משבר. מרואיינים אחדים חלקו סיפורים על מצבים שחשפו את תאילנד האחרת, שאינה פסטורלית. כפי שמעידה המרואיינת (בת 38, בקופנגן מ־2022, נשואה ואם לילדים, עובדת מרחוק בטיפול):

תאילנד היא מדינה שכאילו מצד אחד מאוד אוהבת את התיירים ומאוד תיירותית, ומצד שני יש כאן דברים שהיום אני מאוד נזהרת. לא מזמן אחד מבני המשפחה שלי בא לבקר ושכח להוציא כמה כדורי רובה מהתיק שלו והייתה דרמה גדולה, לילה במעצר ונידון במשפט לשנה ושלושה חודשים בכלא. בסוף הוא לא ישב ושוחרר בערבות אחרי התערבות עורך דין שבית חב"ד סידר לנו, אבל זה היה מפחיד מאוד.

הבועה הישראלית: קהילתיות לצד עליונות

שכבת תמיכה נוספת המשמשת את הישראלים בתאילנד היא הקהילות הישראליות שהתפתחו שם. קהילות אלו, המכונות לעתים קיבוץ, מעניקות מסגרת חברתית מוכרת, תחושת שייכות ועוגן רגשי במציאות זרה. בכל הנוגע למשפחות עם ילדים, הצורך בקהילה

ישראלית תומכת ובשפה העברית הוא קריטי לתחושת הביטחון ביעד. כפי שמתארת המרואיינת (בת 34, בקופנגן מ־2023, נשואה ואם לילדים, לא עובדת):

יש פה הרבה ישראלים והרבה דברים עבור הישראלים. למשל בימי ראשון יש זוג שעושה קייטנות לישראלים, יש קבלות שבת, יש כמובן מלא מסעדות ישראליות ויש מעין מתנ"ס עם חוגים, קבוצת ווטסאפ של הקהילה, של נשות הקהילה ועוד ועוד. זה נותן תחושת בית וזה חשוב.

עם זאת, ההתכנסות בתוך הקהילה הישראלית, שיש לה מאפייני עדר, מעוררת גם ביקורת. בעיני חלק מן המרואיינים מדובר במקור של ביטחון ונחמה, אך אחרים מתארים דווקא תחושות של ניכור ואף בושה. תחושות אלו מבוססות על דפוסי התנשאות של יחסי כוח כלכליים, המשחזרים דפוסים תיאולוגיים (העם הנבחר) ודפוסים חברתיים הקשורים בשירות הצבאי. טיפוס המטיילים הישראלים הכובשים או מתנחלים, המשעתקים את החשיבה הצבאית והפוליטית הישראלית המתבטאת גם בהתקבצות עם ישראלים אחרים וביחס מתנשא כלפי האוכלוסייה המקומית, תוארה זה מכבר בספרות (Maoz, 2004). מרואיין (בן 38, בקופנגן מ־2021, גרוש וחי בתאילנד לבד, עובד מרחוק בייעוץ משפטי) מתאר:

המקומות הישראלים עושים לי רע. אני פוגש שם עוד פעם את חוסר הכבוד, את היחס האדנותי לתאילנדים. כאילו, בגלל שאתה נותן לו מאה באט אתה יכול להתייחס אליו כמו עבד? אני חושב שזה נובע מתחושה של עליונות יהודית, שהיא יותר חזקה כמובן בקשר למדינות עולם שלישי. כשמטיילים בגרמניה או בצרפת יש אפילו סוג של נחיתות ביחס לאוכלוסייה המקומית, אבל כשנמצאים בעולם השלישי, במזרח הרחוק, אז יש תחושה של עליונות.

ממצאי המחקר מלמדים שחלק מן הישראלים אכן חשים עליונות ומאמצים את התפיסה שבעל המאה הוא בעל הדעה. תפיסה זו בולטת בנטייה לפתור בכסף כל עימות עם המקומיים, והיא משתקפת גם בשאיפה לבסס כוח כלכלי ולהרחיב את ההתיישבות הישראלית. מרואיין (בן 34, בקוסמוי מ־2023, חי בזוגיות, עובד בהייטק מרחוק) מספר:

קנינו פה בית ועוד בית שהוא בבנייה. המטרה היא לייצר כמה בתים שמכניסים לנו את הכסף החודשי. אני כבר חושב מה הפרויקט הבא. יש לנו פה בריכה, אבל זה לא הבית האידיאלי שאמרת "אם אני עובר לתאילנד, זה הבית שאני ארצה לגור בו". היה לי סוג

של קונפליקט עם השכן מאחורה. פה פותרים בעיות עם כסף. זה נהוג ולגיטימי. בסופו של דבר להם הרבה יותר קשה. תנופת הבנייה שנוצרת פה והעלאת המחירים יפגעו בהם. אני משתדל לשמור על קשרים טובים כדי שגם אם תהיה הפיכה, הם אולי יזכרו לי את זה. המטרה היא שבעוד שנה אמא שלי, האחים שלי, הנשים שלהם, יוכלו להגיע לפה ונוכל לדאוג להם לעבודה ולסדר את הכול. אז מי שירצה לעבור, יותר ממוזמן.

עוד עולה מן הממצאים כי הקהילות הישראליות אינן ישות אחידה. אדרבה, מדובר בישות רוויה בהיררכיות פנימיות ובעימותים הקשורים ב"דורות" ההגעה, המשמשים סמן לזהות ולמעמד חברתי. יחסי כוח בין ותיקים לחדשים בקהילה מהדהדים את מערכון העולים החדשים של חבורת לול (1973) ואת הדפוסים החברתיים בישראל, כפי שמספרת המרואיינת (בת 38, בקופנגן מ-2022, נשואה ואם לילדים, עובדת מרחוק בטיפול):

יש כאן כמה דורות. זה כמו קיבוץ. הדור הראשון קצת ברח מישראל. סוג של פרדס חנה. לא מחסנים, סצנה גדולה של סמים, של חילופי זוגות. ואז יש את הדור שהגיע לכאן בקורונה. הוא הרוויח כאן אדמות מטורפות, כי הכול היה מאוד זול. אנחנו הדור השלישי, שהגיע כבר למחירים יקרים ובטירוף על נדל"ן. הוותיקים מספרים לך סיפורים ואתה מרגיש כל כך מנותק, אפילו קצת לא רצוי, כאילו בקטע של "למה באו כל הישראלים האלה? אתם משתלטים על האי". ותיקים שאומרים "תשמרו על הילדים שלכם. הגעתם לתאילנד – תתנהגו כמו בתאילנד, לא כמו בישראל". יש המון ביקורת.

מרואיינת "ותיקה" יחסית (בת 42, בקופנגן מ-2018, נשואה ואם לילד, עובדת מרחוק בשירות לקוחות) מסבירה:

יש פה קהילה ישראלית מאוד חזקה, שכל הזמן משתנה. כשאנחנו הגענו, הייתה פה אווירת פרדס חנה כרכור כזאת, של ההיפים וכאלה. ולאט-לאט יותר אנשים עם ממון התחילו להגיע, "עירניקים" כאלה, תל-אביבים, הוד השרון, אנשים שיש להם הרבה כסף ובאים להשקיע אותו פה והם משנים את פני האי. פעם כולם נסעו בג'יפים מתפרקים כאלה ישנים, ועכשיו לכולם יש מכוניות ענק והכול "שופוני" כזה, וזה אי קטן עם תשתית לא מותאמת לזה. אני אורחת פה וחיה לי בשקט. עכשיו הכול משתנה, וזה קשה.

מרואינת ותיקה נוספת (בת 72, בקופנגן מ־2017, גרושה ואם, חיה בתאילנד לבד, קואצ'רית) מוסיפה:

הישראלים שבאים עכשיו לאור כל הכתבות והרעש, רוצים להמשיך את החיים הישראליים, אבל הם רוצים לעשות את זה בתאילנד כי יותר נוח, כי יותר קל, כי יותר זול, כי הנוף יותר יפה, כי הכול יותר פשוט. זה לא עובד ככה.

הארעיות כמשאב פריבילגי

הישראלים בתאילנד נמצאים בה מבחירה ומאמצים זהות של שוהה ארעי קבוע (Uriely, 1994): מרגישים בבית במרחב זמני זר. אמנם זרות נתפסת לרוב כחוויה של ניכור או בדידות, אך המרואיינים דווקא רואים בה משאב המקנה חופש ומאפשר להתנתק מן המתרחש. כפי שמתאר המרואיין (בן 39, בקופנגן מ־2021, נשוי ואב לילדים, עובד מרחוק בהייטק ובעל עסק באי):

הדבר הכי טוב מבחינתי זה שאני לא יודע תאילנדית ברמה של להבין חדשות. אז אני מנותק ממה שקורה פה, ואני מנותק ממה שקורה בארץ, ואני מנותק מכל דבר. ואני פשוט חי את חיי, וטוב לי ונעים לי ונחמד לי.

חוויה זו מהדהדת את דמות הזר של זימל – אדם הנמצא בפנים ובחוץ בו־בזמן, שותף זמני לקהילה שאינו נטמע בה לגמרי. הזרות אינה נתפסת כאן כמצב שוליים, אלא כעמדה בעלת יתרונות מובנים של חופש ותמרון. לפי זימל, להבדיל מתושבי המקום, הזר בחר על פי רוב להגיע למקום חדש, ובאותה מידה, גם על פי רוב, הוא יכול לעזוב, ועובדה זו מקנה לו חירות. גם בדברי המרואיינים, החירות לבוא וללכת נתפסת כמקור כוח, כפי שעולה מדברי המרואינת (בת 38, בקופנגן מ־2022, נשואה ואם לילדים, עובדת מרחוק בטיפול):

אני יכולה בכל רגע להחליט לחזור למדינה שלי, אני לא אבודה בעולם, אני לא לבד.

ואכן, הספרות על הגירה פריבילגית מזהה את היכולת לחזור לארץ המוצא כפריבילגיה משמעותית שלא כל המהגרים נהנים ממנה (Fauser, 2020). מרואינת נוספת (בת 42, בקופנגן מ־2018, נשואה ואם לילד, עובדת מרחוק בשירות לקוחות) מאירה את הארעיות באור חיובי:

אני לא אזרחית פה, ואני אף פעם לא אהיה. אני גם לא תיירת. זה מין בין לבין כזה. אני מרגישה שזה הבית שלי, אבל זה לא הבית שלי. זה פשוט ככה.

ממד נוסף של חוויית הזרות מתבטא במערכות היחסים החברתיות, המבוססות על קשרי חברות שטחיים וזמניים של נגישות. יחסים חברתיים אלו, העשויים להיות מספקים אך אינם מחייבים או כובלים, הם שיקוף של החוויה הארעית שיש בה גם חופש. מרואיינת (בת 39, בצ'יאנג מאי מ־2020, נשואה ואם לילדים, לא עובדת) מתארת:

החברויות פה הן שונות. קראתי פעם מישהי שכתבה בקבוצת "נשים עושות רילוקיישן" שיש את מה שנקרא חברויות מהבית, חברויות אמת, ויש חברויות שנוצרות מכורח הנסיבות, וזה בדרך כלל ברילוקיישן. אז יש פה חברות, אבל זה לא החברות של הבית [...] יש בזה משהו משחרר דווקא, שאני לא קבועה ולא כבולה לשום מקום.

הארעיות שהמרואיינים מתארים אינה נתפסת כקושי, אלא כמשאב פריבילגי. דווקא משום שהם אינם בבית ונוכחותם בתאילנד היא זמנית מעצם הגדרתה, הם יכולים לפתח לעצמם זהות קוסמופוליטית המאפשרת לנוע, לבחור ולהתנסות. מרואיין (בן 39, בקופנגן מ־2021, נשוי ואב לילדים, עובד מרחוק בהייטק ובעל עסק באי) מספר:

אני אזרח העולם. אני היום מבין שאני יכול לחיות איפה שאני רוצה בעולם. אני בן אדם לבן פריבילגי ואני מודע לזה.

כאמור, חוויית הישראלים בתאילנד מאופיינת במצב ביניים פריבילגי שבין הגירה לתיירות. הם רואים בשהותם מסע התפתחות (המהדהד את מודל הטיוול הגדול), ותאילנד משמשת להם תפאורה אקזוטית נוחה. חיי היום־יום מתנהלים בתוך בועה מערבית המציעה מגורים, חינוך ורפואה המתאפשרים בזכות הון כלכלי ומובחנים מאלו של האוכלוסייה המקומית. הקהילה הישראלית מקנה שייכות ותמיכה (מעין קיבוץ מחוץ לישראל), אך גם משחזרת היררכיות פנימיות ודפוסי עליונות כלפי המקומיים. במצב זה, הארעיות והזרות הופכות למשאבים המקנים חופש, ניתוק והזדמנות להתפתחות אישית.

סיכום ודיון

ממצאי המחקר מלמדים כי ההגירה לתאילנד היא למעשה הגירה תיירותית. הישראלים המתגוררים בה אינם שואפים להשתלבות מלאה בחברה הקולטת, אלא מעדיפים להתמקם במרחבים תיירותיים המאפשרים להם לשמר אורח חיים מערבי בלב הדרום הגלובלי. הם שואפים לפסק זמן מן החיים בישראל ורוצים לחוות חוויות חדשות ולנהל אורח חיים שונה, ולו באופן זמני. אם כך, המשגת ההגירה התיירותית מציעה היפוך תיאורטי: אמנם מהגרים רבים שואפים לייצב את מעמדם בשולי הכלכלה בצפון הגלובלי, אך הישראלים בתאילנד פועלים כסוכנים המעצבים מחדש את המרחב מתוך עמדה של עליונות כלכלית ותרבותית. הם משתמשים בנרטיבים של מסע, הרפתקה וחיפוש עצמי המעגנים זהות ניידת וגמישה, הנשענת בעיקר על מאפיינים מעולם התיירות. מסגור זמני זה מקדם את דימום העצמי כזרים-תיירים יותר מאשר כזרים-מהגרים.

אנו טוענות כי תרומתו המרכזית של המחקר היא בחשיפת האופן שבו מושגים גלובליים של פריבילגיה והגירת אורח חיים מקבלים ביטוי מקומי, המעוגן במבנים החברתיים והפוליטיים של ישראל. במילים אחרות, הקהילה הישראלית בתאילנד משמשת זירה לשעתוק נמרץ של הדנ"א הישראלי העכשווי. הניתוח מראה כי המעבר לתאילנד הוא מעין גרסה בוגרת ומשפחתית של מודל הטיול הגדול שלאחר הצבא, שהוא אבן יסוד בזהות הישראלית. המהגרים הישראלים פועלים במרחב זה כמתנחלים המבקשים להשיג פיסת אדמה משלהם בתוך תפאורה אקזוטית – פרויקט נדל"ני וקיומי שאינו תמיד ברהשגה בישראל. אף ששאיפה זו להתבססות טריטוריאלית ממוסגרת כזמנית ונובעת ממדיניות ההגירה התאילנדית, המאפשרת אשרות שהייה נוחות, אך מגבילה התאזרחות, רכישת נדל"ן ועבודה, המהגרים מוצאים מעקפים למגבלות אלו דרך מינוף של הון כלכלי ("פה פותרים בעיות עם כסף"). דפוס זה, שהוביל לתסיסה אזרחית ולאכיפה מוגברת מצד הרשויות, משעתק דפוס קולוניזציה, הנובעים מן השאיפה לבעלות על קרקע, והישראלים מעצבים בהם מחדש את המרחב מתוך עמדת עליונות כלכלית ותרבותית.

הישראליות משוחזרת בתוך הקהילה, המכונה בפי המרוויינים קיבוץ ואף קולוניה, והיא משמשת כבועה טרנס-לאומית המעניקה עוגן רגשי במציאות זרה. למעשה, זירה זו רוויה במתחים המהדהדים את הפוליטיקה הפנימית בישראל: יחסי כוח בין ותיקים לחדשים (המהדהדים דפוסים היסטוריים של קליטה בארץ), היררכיות המבוססות על הון כלכלי ועל סמלי סטטוס, והבהלה לנדל"ן המשתקפת בראוותנות המגורים וברכישת נכסים.

יתרה מזו, חוויות היסוד של החברה הישראלית, ובפרט החוויות הקשורות בשירות הצבאי ובתפיסת העם הנבחר, מתורגמות למבט תיירותי היררכי ואדנותי כלפי האוכלוסייה המקומית. הפער בין הפשטות הנחשקת שהישראלים צורכים ובין "המסכנות" של התאילנדים, המשמשת תפאורה אותנטית, הוא תוצאה של פריבילגיה כלכלית וחליפין גיאוגרפי. זאת ועוד, הנטייה לפתור קונפליקטים בכסף ממחישה את התפיסה שבעל המאה הוא בעל הדעה – עמדה כוחנית הניזונה מאי־השוויון הגלובלי.

הגירה זו אינה בהכרח פעולה של קריעה קבועה, אלא היא נחוות כמצב של הגירה תיירותית המקדמת זהות של שוהה ארעי קבוע. הארעיות אינה נתפסת כקושי, אלא כמשאב פריבילגי המאפשר חופש וניתוק מן הלחצים הכלכליים, הפוליטיים, הביטחוניים והנפשיים בישראל. היכולת לבוא וללכת, המזוהה עם דמות הזר של זימל, מקנה למהגרים חירות והרגשת שליטה, שאינן מתאפשרות במציאות החיים בישראל.

ההקשר הישראלי הנוכחי, וביתר שאת לאחר השבעה באוקטובר, הופך את תאילנד לחלופה ממשית ומוחשית לחיים מחוץ לישראל. האפשרות לקיים חיי משפחה, קהילה ותרבות ישראלית בתוך מרחב ארעי וגמיש הופכת את הארעיות עצמה למשאב – יתרון פריבילגי המאפשר לחוות ישראליות אחרת, משוחררת מלחצים מבניים, מחוץ לגבולות המדינה. תאילנד משתלבת בדרך זו במפת התפוצות הישראליות החדשות, המציעה מרחב שניתן לחיות בו את הישראליות בתנאים נוחים ורגועים יותר. לסיכום, הניתוח חושף את הדנ"א הישראלי בעת הזאת: זהות המבקשת להיתפס כקוסמופוליטית ומשוחררת, אך נותרת נטועה עמוק בדפוסי קהילתיות מגוננת ובהיררכיות חברתיות משועתקות. תאילנד אינה משמשת רק יעד לשיפור איכות החיים, אלא מרחב שהישראליות משתכתבת בו מחדש, באופן המאפשר למהגרים־תיירים לממש את החלום הישראלי דווקא על אדמה זרה.

רשימת המקורות

ארץ, עידן (2025, 9 במרץ). הרבה עזבו את הארץ בגלל המלחמה – אבל לא המלחמה שחשבתם. **גלובס**.

כהן־קסטרו, אילת (2026). **הגירה בין־לאומית של ישראלים: מהגרים ישראלים יוצאים ומהגרים ישראלים חוזרים בשנת 2024**. ירושלים: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

- Adey, Peter (2017). *Mobility*. London and New York: Routledge.
- Basch, Linda, Nina Glick Schiller, and Cristina Szanton Blanc (1993). *Nations unbound: Transnational projects, postcolonial predicaments, and deterritorialized nation-states*. London and New York: Routledge.
- Bauman, Zygmunt (2000). *Liquid modernity*. Cambridge, MA: Polity Press.
- Benson, Michaela (2014). Negotiating privilege in and through lifestyle migration. In Michaela Benson and Nick Osbaldiston (eds.). *Understanding lifestyle migration: Theoretical approaches to migration and the quest for a better way of life*. London: Palgrave Macmillan, 47-68.
- Benson, Michaela and Karen O'Reilly (2009). *Lifestyle migration: Expectations, aspirations and experiences*. London and New York: Routledge.
- Botterill, Katherine (2016). Discordant lifestyle mobilities in East Asia: Privilege and precarity of British retirement in Thailand. *Population, Space and Place* 23(5), Article e2011.
- Braun, Virginia and Victoria Clarke (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 3(2), 77-101.
- Braun, Virginia and Victoria Clarke (2021). *Thematic analysis: A practical guide*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Bruner, Edward Muehlmann (1991). Transformation of self in tourism. *Annals of Tourism Research* 18(2), 238-250.
- Cohen, Erik (1972). Toward a sociology of international tourism. *Social Research* 39(1), 164-182.
- Cohen, Erik (1982). Marginal paradises: Bungalow tourism on the islands of Southern Thailand. *Annals of Tourism Research* 9(2), 189-228.
- Cohen, Scott A., Tara Duncan, and Mikael Thulemark (2015). Lifestyle mobilities: The crossroads of travel, leisure and migration. *Mobilities* 10(1), 155-172.
- Cresswell, Tim (2006). *On the move: Mobility in the modern western world*. New York and London: Routledge.
- Croucher, Sheila (2012). Privileged mobility in an age of globality. *Societies* 2(1), 1-13.
- Fausser, Margit (2020). Emigrant citizenship, privileged local belonging and the option to return: Germans on the Turkish coast. *Comparative Migration Studies* 8(7), 1-17.
- Hannam, Kevin, Mimi Sheller, and John Urry (2006). Mobilities, immobilities and moorings. *Mobilities* 1(1), 1-22.

Hayes, Matthew (2014). "We gained a lot over what we would have had": The geographic arbitrage of North American lifestyle migrants in Cuenca, Ecuador. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 40(12), 1953–1971.

Hayes, Matthew (2018). *Gringolandia: Lifestyle migration under late capitalism*. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Hayes, Matthew (2021). A global sociology on lifestyle migrations. In Josefina Domínguez-Mujica, Julian McGarrigle, and Juan Manuel Parreño-Castellano (eds.). *International residential mobilities: From lifestyle migrations to tourism gentrification*. Cham, Switzerland: Springer, 3-18.

Hayes, Matthew and Raúl Pérez-Gañán (2017). North–South migrations and the asymmetric power relations of lifestyle migrants. *Canadian Journal of Latin American and Caribbean Studies* 42(1), 82–96.

Korpela, Mari (2020). Searching for a countercultural life abroad: Neo-nomadism, lifestyle mobility or bohemian lifestyle migration? *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46(15), 3352–3369.

MacCannell, Dean (1976). *The tourist: A new theory of the leisure class*. New York: Schocken.

Maoz, Darya (2004). The conquerors and the settlers: Two groups of young Israeli backpackers in India. In Greg Richards and Julie Wilson (eds.). *Global nomad: Travel and theory*. Clevedon: Channel View, 109–122.

Müller, Dieter K. (2021). Tourism and lifestyle-led mobilities. In Josefina Domínguez-Mujica, Julian McGarrigle, and Juan Manuel Parreño-Castellano (eds.). *International residential mobilities: From lifestyle migrations to tourism gentrification*. Cham, Switzerland: Springer, 339-351.

Noy, Chaim and Erik Cohen (2005). *Israeli backpackers: From tourism to rite of passage*. New York: State University of New York Press.

Park, Robert Ezra (1928). Human migration and the marginal man. *American Journal of Sociology* 33(6), 881–893.

Salazar, Noel B. (2014). Migrating imaginaries of a better life... until paradise finds you. In Michaela Benson and Nick Osbaldiston (eds.). *Understanding lifestyle migration: Theoretical approaches to migration and the quest for a better way of life*. London: Palgrave Macmillan, 119-138.

Salazar, Noel B. and Nelson H.H. Graburn (eds.). (2014). *Tourism imaginaries: Anthropological approaches*. New York: Berghahn Books.

- Scuzzarello, Sarah (2021). Practising privilege: How settling in Thailand enables older Western migrants to enact privilege over local people. In Paul Statham, Sarah Scuzzarello, Supang Chantavanich Sunanta, and Alexander Trupp (eds.). *Thai-western mobilities and migration*. London and New York: Routledge, 94-116.
- Sheller, Mimi (2003). *Consuming the Caribbean: From Arawaks to zombies*. London and New York: Routledge.
- Simmel, Georg (1950 [1908]). The stranger. In Kurt Heinrich Wolff (ed. and trans.), *The sociology of Georg Simmel*. New York: Free Press, 402-408.
- Siu, Paul Ching-Po (1952). The sojourner. *American Journal of Sociology* 58(1), 34-44.
- UNCTAD. (2025). *World investment report 2025*. United Nations.
- UNWTO. (2025). *Tourism highlights: 2025 edition*. World Tourism Organization.
- Uriely, Natan (1994). Rhetorical ethnicity of permanent sojourners: The case of Israeli immigrants in the Chicago area. *International Sociology* 9(4), 431-445.
- Uriely, Natan and Yaniv Belhassen (2006). Drugs and risk-taking in tourism. *Annals of Tourism Research* 33(2), 339-359.
- Urry, John (1990). *The tourist gaze: Leisure and travel in contemporary societies*. London: Sage.
- Wang, Ning (1999). Rethinking authenticity in tourism experience. *Annals of Tourism Research* 26(2), 349-370.
- Williams, Daniel R. and Norman McIntyre (2012). Place affinities, lifestyle mobilities, and quality-of-life. In Muzaffer Uysal, Richard R. Perdue, and Joseph M. Sirgy (eds.). *Handbook of tourism and quality-of-life research: Enhancing the lives of tourists and residents of host communities*. Dordrecht, Heidelberg, London, and New York: Springer, 209-231.
- Zaban, Hila (2015). Living in a bubble: Enclaving and the lifestyle of American Jewish immigrants in Jerusalem. *Journal of International Migration and Integration* 16(4), 1003-1021.

ד"ר אורית אונגר, המכללה האקדמית כנרת
דוא"ל: unger.orit@gmail.com

ד"ר הילה צבן, המכללה האקדמית כנרת
דוא"ל: hilazaban@gmail.com